

Прогнозно становище на Комитета на регионите относно „Фактори за успех на местни и регионални стратегии за придвиждане и придружаване на процесите на реструктуриране“

(2007/C 305/07)

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ ОТПРАВЯ СЛЕДНИТЕ ПРЕПОРЪКИ:

- От съществено значение да се признае, че процесите на реструктуриране в градовете и регионите са понастоящем постоянно явление, което съпровожда нашия икономически и социален живот. Реструктурирането следва да се разглежда като възможност за решаване на сегашни и бъдещи икономически проблеми;
- Комитетът на регионите препоръчва изграждането на система за постоянно наблюдение на тези процеси в целия ЕС, което да се извършва от органи, независими от участниците в тях. Европейският съюз и държавите-членки следва да поощряват създаването на партньорства на местно и регионално ниво между административните органи, стопанските субекти и социалните партньори и по този начин да стимулират сътрудничеството за местното развитие в един глоболизиращ се свят, особено в периферните региони, в които съществува опасност от загуба на културно наследство;
- От регионална и местна перспектива реструктурирането трябва да се извършва по такъв начин, че да се гарантира осъществяването на целите, които съответстват на политиките на Общността, при едновременно запазване на високо ниво на заетост, което да осигури съответен жизнен стандарт. Настоящият процес на реструктуриране следва също така да представлява първата стъпка в процеса на модернизирание, който цели изграждането на икономика, насочена към бъдещето и основана на знания и иновации; тази цел обаче може да се постигне само чрез увеличаване на инвестициите в човешки капитал;
- Интегриран подход към реструктуриране на селските райони гарантира (или следва да гарантира) минимално ниво на предлагане на услуги от общ икономически интерес, за да се привлекат предприятия и квалифицирани работници и да се спре обезлюдяването. При това е важно да се следи средствата от ЕФРР, ЕСФ и ЕЗФРСР да подкрепят иновационни мерки, а не да бъдат използвани за мерки, които биха имали ефект на запазване на съществуващото положение. Важен инструмент за решаването на непосредствените проблеми, които могат да възникнат в резултат на реструктурирането, е Европейският фонд за адаптиране към глобализацията.

Докладчик: Witold KROCHMAL, кмет на Wolow (PL/СЕН-ЕА)

Политически препоръки

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

Социалноикономически и политически контекст на становището

1. На 16 октомври 2006 г. Европейската комисия се обърна към Комитета на регионите с искане да изготви прогнозно становище относно успешните стратегии за реструктуриране в градовете и регионите на ЕС. Комисията смята, че становището на Комитета ще представлява съществен принос за формулирането на подхода на Комисията към въпроса как да се отнесе към необходимите за европейската икономика процеси на реструктуриране.

2. В действителност, Европейският съюз в момента се намира във фаза на дълбоки икономически промени, които се изразяват в реструктуриране на цялата икономика на регионите и градовете. Това изправя органите на местно самоуправление пред допълнителни предизвикателства, на които те трябва да отговорят, за да се запази балансът между трите сфери — социална, икономическа и околна среда.

3. Реструктурирането следва да се разглежда като възможност за решаване на съществуващи и бъдещи икономически проблеми и за смекчаване и отстраняване на нежеланите им последици. Поради близостта му до действителността на място и способността му да отговори по подходящ, бърз и гъвкав начин, регионалното и местно ниво е най-ефективното за изпълнение на политиките по реструктурирането, по-специално когато тези процеси не са предизвикани от структурни проблеми.

4. От регионална и местна перспектива реструктурирането трябва да се извършва по такъв начин, че да се гарантира осъществяването на целите, които съответстват на политиките на Общността; това означава, че те трябва да осигурят конкурентоспособността и иновационния капацитет, при запазване на високо ниво на заетост, което да осигури повишаване на качеството на живот на гражданите на ЕС.

5. Тези предизвикателства се отнасят предимно за региони и градове, т.е. местните власти, които разполагат с добри възможности за превръщане на стратегическите насоки в конкретни действия и които могат да привлекат местни представители на обществото и икономиката.

6. Целта на настоящото становище е от местна и регионална гледна точка да въведе редица теми в дебата за актуалните процеси на реструктуриране, които са се превърнали в постоянен и неизбежен процес и съпътстващ елемент на нашия социално-икономически живот.

7. Основните причини за процесите на реструктуриране, с които местните, регионални и национални власти трябва да се справят и в колкото може по-голяма степен дори да предвидят и изпреварят, са:

- разширяване на процеса на глобализацията,
- сигурност и борба с тероризма,
- енергетика и изменение на климата,

- отваряне на националните икономики по света към международната търговия,
- развитие на вътрешния пазар на ЕС,
- въвеждане на нови иновационни технологии,
- по-строги норми за опазване на околната среда,
- увеличаване на значението на услугите от общ интерес,
- промяна в търсенето от страна на потребителите.

8. Реструктурирането може да се осъществи на различни нива, както и в различни области като:

- на междуотраслово ниво,
- на отраслово ниво,
- на ниво предприятие.

9. Независимо от отрасъла или икономическия сектор, процесите на реструктуриране трябва да се разглеждат главно от териториална гледна точка, тъй като местните и регионалните власти са засегнати в най-голяма степен от въздействието на тези процеси.

10. Предвид темпото на факторите, водещи до реструктуриране, трябва да се отбележи, че тези процеси често започват спонтанно, поради факта, че предприятията трябва бързо да се адаптират към изискванията на глобализираната икономика и промените на потребителския пазар.

11. Нараства значението на трудно предвидими конюнктурни явления като кризите или недостатъчната конкурентоспособност на предприятията или секторите в резултат на все по-глобализиращата се икономика. Като придобиват постоянен характер, тези явления могат сериозно да засегнат икономическата тъкан на регионите.

12. Поради същата причина се наблюдават все по-често делокализации т.е. внезапно прехвърляне на икономическа дейност от един регион в друг. Тези неочаквани решения се основават на стратегически и финансови критерии, както и на такива, свързани с цената на производствените фактори, които понякога се насърчават с регионални стимули и политики с цел привличане на инвестиции.

13. Този начин на реструктуриране при възникване на необходимост не дава задоволителни резултати, въпреки съществуващите в много държави валидни законови инструменти и екипи от професионалисти. Един такъв процес не изключва дълбоки негативни социални и регионални промени и води до отдаване на предпочитание на краткосрочни решения пред стабилни, дългосрочни решения. Последиците на такъв подход често представляват сериозни социални и териториални проблеми. В резултат на делокализацията възникват предимства за предприятията, които често са свързани с радикални промени за регионите, от които те се оттеглят.

14. Предизвикателството се състои в това не да бъде спряна неизбежната структурна промяна, а да бъде приета и то по начин, който предпазва регионите, общините и засегнатите страни колкото може по-дълго време от негативните последици и им посочва възможности в дългосрочен план.

15. От радикални процеси на реструктуриране бяха засегнати в значителна степен държавите, присъединили се към ЕС през 2004 г. и 2007 г. Това до голяма степен се дължи на разлики в нивото на икономическо развитие, на навлизането на нови технологии и на иновационния потенциал на държавите от ЕС-27. В много случаи желаните икономически ефекти са постигнати, но с цената на неблагоприятни социални последици, главно в резултат на кратките срокове на осъществяване на реструктурирането.

16. Ако приемем, че процеси на реструктуриране възникват непрекъснато, трябва да се анализират онези процеси в държавите от ЕС-15, в които е използван методът на предвиждане, с цел да се идентифицират навреме предстоящите трудности и частично да се предотвратят или сведат до минимум негативните последици от реструктурирането.

17. Успехът на реструктурирането и по-специално предвиждането на промените зависи до голяма степен от диалога между предприятията, третия сектор, работниците и техните организации (например профсъюзите), местните и регионални власти, висшите учебни заведения и научноизследователските институти, както и административни институции, като например, агенциите за регионално развитие. Ефективността на този диалог е от решаващо значение за ефекта от реструктурирането и за неговия успех.

18. В този процес се отрежда особена роля на регионалните и местни власти. Те могат да участват в предстоящо реструктуриране по три начина:

- укрепване и, при необходимост, диверсифициране на местната икономическа и социална база, както и на инфраструктурата,
- предприемане на действия за задържането на основните работодатели и засилване на МСП като движеща сила за заетостта,
- повишаване на привлекателността на региона, града или общината.

Тези мерки, както и процесът на реструктуриране, изискват наличието на съответните статистически данни, информационна база, както и на специална стратегия за събиране на информация и за нейното предоставяне на всички участници в процеса на реструктуриране.

19. Информационната политика трябва да се съобразява по-специално с МСП, които поради специфичните им структурни особености имат вероятно повече трудности в достъпа до информация, която би им позволила да предвидят пазарните промени.

20. Секторът на МСП се нуждае от специална защита, както по време на процеса на реструктуриране, така и през очаквания период на промените. Именно в тази фаза трябва да се действа най-активно, тъй като се засилват и развиват управленческите, организационните и стратегическите умения и способности, с които може да се поддържа растежа на МСП, като се излиза от традиционната схема, съсредоточена върху семейните предприятия, и се създава модел за контрол и управление, съобразен с нивото на световната конкуренция. Анализираните примери показват, че стратегията на възлагане на поръчки на подизпъл-

нители най-често се оказва ефективна, но само в случаите, когато е било възможно да се надхвърлят обичайните пазарни отношения и да се установи основано на партньорство сътрудничество между предприятията или сътрудничество между дружества в мрежа, особено на регионално ниво.

Заклучения

21. Анализираните процеси на реструктуриране показват, че не съществува един единствен подход към този процес и че той зависи до голяма степен от следните фактори: териториално равнище (регион, град, община), отрасъл на икономиката, характер на региона, включително от гледна точка на неговото местоположение (периферни райони), вида земеползване (земеделие, лека или тежка промишленост) и степента на икономическо развитие на съответната държава, в която е разположен регионът, в който се извършва реструктурирането.

22. Едновременно с това, в процеса на реструктуриране следва да се даде тласък на процеса на модернизирание, който цели изграждането на икономика, насочена към бъдещето и основана на знания и иновации. Тази цел обаче може да се постигне само чрез увеличаване на инвестициите в човешки капитал чрез повишаване на нивото на образованието и обучението. За тази цел са необходими ефективни и продуктивни инвестиции в регионалния и съответно местния пазар на труда, които ще позволят да се предвидят икономическите и социални предизвикателства, породени от мащабното реструктуриране.

23. Разширяването и увеличаването на извършените инвестиции в човешки капитал и адаптирането на образованието и обучението към новите изисквания за професионална квалификация, продиктувани от реструктурирането, водят до допълнителни разходи, като чрез съответните инструменти следва да се гарантира, че те ще се поемат от предприятията, публичния сектор и заинтересованите страни. Следва особено да се насърчават всеобхватни стратегии за обучение, които осигуряват необходимата квалификация за икономика, основана на знания и иновации. Обменът на опит и партньорското сътрудничество между регионите и градовете в областта на образованието и обучението е задължително условие за успеха на реструктурирането.

24. Практиката показва, че мерките в областта на инвестициите в човешки капитал са от решаващо значение за реструктурирането и съживяването на градските и селските райони. Това е една от основните задачи на институциите, участващи в реструктурирането на местно ниво. Освен инициативите за насърчаване на професионалната и икономическа мобилност, от първостепенно значение за успеха на реструктурирането е гарантирането на баланс между предлагането и търсенето на местния пазар на труда. Мобилността на търсещите работа и на застрашените от безработица лица следва да се насърчава, най-вече в случая на нискоквалифицирани работници, чрез индивидуална помощ при търсене на работа, стаж и съответно чрез обучение, благодарение на които търсещите работа и застрашените от безработица лица могат да придобият онези квалификации, които се търсят на местния пазар на труда. Това е изключително важно за младежите, тъй като за тях е особено трудно да получат достъп до пазара на труда.

25. Дейностите за улесняване на прехода от образование към заетост в засегнатите от реструктурирането райони, се основават на принципите на Европейската младежка програма, която предвижда професионална ориентация, подпомагане при придобиването на допълнителни квалификации, както и достъп до подходящи курсове на обучение.

26. Подобни действия би трябвало да спомогнат за борбата с неблагоприятните тенденции в градските и селските райони, като например процеса на обезлюдяване на тези райони. Той представлява опасност, не само тъй като може да лиши селските местни общности от капацитета им да функционират като община, което ще доведе до загуба на културни ценности, традиции и местни характеристики, но и тъй като крие и опасност за хидрогеоложкото равновесие. На това развитие може да се противодейства най-добре и най-ефективно чрез мерки, които се финансират от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд (ЕСФ) и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР). Интегриран подход към реструктуриране на селските райони гарантира (или следва да гарантира) минимално ниво на предлагане на услуги от общ икономически интерес, за да се привлекат предприятия и квалифицирани работници и да се спре обезлюдяването. При това следва с оглед на целесъобразността да се следи средствата от ЕФРР, ЕСФ и ЕЗФРСР да подкрепят иновационни мерки, а не да бъдат използвани за мерки, които биха имали ефект на запазване на съществуващото положение.

27. Важен инструмент за решаването на непосредствените проблеми, които могат да възникнат в резултат на реструктурирането, е Европейският фонд за адаптиране към глобализацията, който предлага краткосрочна помощ за райони, засегнати от причинената от глобализацията делокализация на икономическата дейност. Комитетът на регионите приветства създаването на този инструмент и препоръчва да се увеличи обемът му до 1 000 милиона EUR годишно. Комитетът на регионите очаква Първия годишен доклад за резултатите на Европейския фонд за адаптиране към глобализацията за 2007 г. (очаква се докладът да бъде публикуван през 2008 г.), за да анализира щателно въпроса дали критериите за намеса, определени от член 2 от Регламент 1927/2006/ЕО, позволяват целесъобразно разходване на средствата от Фонда и предлагат принос за бъдещи дискусии относно възможно преразглеждане на тези критерии.

28. В резултат на реструктурирането много райони са във все по-голяма степен зависими от туризма. В този случай интегрираният подход, при който се използват природните ресурси и културното наследство, е насочен към качеството, като главната цел е да се удовлетворят изискванията на клиента. Успехът на тези процеси зависи до голяма степен от развитието на комуникациите чрез свързване на засегнатите от реструктуриране райони с основните национални и европейски мрежи, както и от използването на нови технологии, включително и широколентов достъп до Интернет за комуникация, за да могат най-общо да се свързват и да общуват, и от подходящите мерки за образование и обучение.

29. При тези процеси следва главно да се акцентира именно върху културното богатство и природните ценности. Те често са основните преимущества в райони, засегнати от структурни

промени, особено в слабо населени периферни райони. Могат да доведат до динамичен растеж на туризма, който да се превърне в лост за местното развитие.

30. Около 60 % от населението на ЕС живее в градски райони с над 50 000 или повече жители. По-голямата част от работните места, предприятията, висшите учебни заведения и другите институции на обществения и икономически живот се намират в градове и градски райони. Тези райони предоставят множество възможности, но крият и опасности. С реструктурирането в европейските градове освен предприемането на мерки, насочени конкретно към икономиката, се цели също и цялостно съживяване на градските райони.

31. Практиката показва, че резултатите, очаквани от жителите и местните власти и предвидени от ЕС, могат да се постигнат само чрез всеобхватни стратегии за решаване на икономическите и социалните проблеми и проблемите на устройството на територията. По-лесно е да се намерят партньори за реструктурирането в градските райони, но само като се поддържат публично-частни партньорства и партньорства с третия сектор и се използват разнообразни източници на финансиране, ще бъде възможно успешното завършване на процеса на реструктуриране.

32. Градовете, които са успели да запазят водещата си роля в съответния регион заради своята големина или история, са възприели в рамките на реструктурирането стратегия на обновяването като движеща сила за региона. Благодарение на своята позиция те могат да подкрепят реструктурирането на целия регион, както чрез преки партньорства, така и чрез институциите със седалище в съответния град.

33. Действията за засилване на конкурентоспособността, както и за насърчване на предприемаческия дух, на иновациите и на развитието на услугите, са позволили задържането или привличането в региона на висококвалифицирани работници. Това води до значително разширяване на гамата от услуги и повишаване качеството на предлаганите на населението услуги. Подходящото планиране, проектиране и поддръжка на градските пространства доведе до намаляване на престъпността в градовете, в резултат на което улиците, парковете и детските площадки станаха по-привлекателни. Висококачествената градска среда е необходимо условие за ефективността на реструктурирането, тъй като трябва да се предложи привлекателно място за работа, живот и инвестиране.

34. Практиката показва, че онези градове, които са избрали стратегията на създаване на „кълъстери“, са успели значително да повишат своята конкурентоспособност. Отношенията между градските и селски райони следва да се поддържат на съответното ниво, като се създадат равни условия за развитие, чрез които да се намалят разликите между градските и селските райони.

35. Мрежите, които обединяват райони със сходни характеристики на структурните промени (напр. мрежи от периферни или планински райони), следва да осигурят наблюдението на диверсифициран подход към реструктурирането на регионално и местно ниво.

36. Важно е също така на заинтересованите страни, т.е. на партньорите, участващи в реструктурирането, да се осигури по-добър достъп до източници на финансиране. Освен субсидиите и средствата от съответните фондове на ЕС, те трябва да разполагат и с финансови инструменти като банкови гаранции, съвместни гаранции, заеми и микрокредити. В това отношение Европейската инвестиционна банка и Европейският инвестиционен фонд играят важна роля.

37. Не съществува единен модел, чрез който да се гарантира успешното завършване на реструктурирането. Въпреки различията в процесите на реструктуриране, все пак е възможно да се идентифицират редица фактори, които са характерни за успешните структурни промени:

- постоянно наблюдение на икономическите процеси за предвиждане на по-ранен етап на реструктурирането;
- предвиждането не може да се ограничава само до прогнозиране, а следва да създаде вероятни сценарии, които да послужат за подготовка на тяхното прилагане;
- съществуването на структуриран диалог с обществеността и гражданите, като например обменът на информация между участниците в процеса на реструктуриране;
- съществуването на структури, които свързват висшите учебни заведения, научно-изследователските институти, индустрията, както и административните власти на всички нива;
- наличието на леснодостъпни структури с високо качество в областта на образованието и обучението;
- периодично извършвана публична оценка на качеството, ефективността и резултатите от извършените дейности;
- наличие на диверсифицирани източници на финансиране на процесите на реструктуриране, обхващащи всички участници, и на изискване за ефективното им използване;
- способността на един регион или град да провежда териториална политика, която да позволи на стопанските субекти да продължат производството на стоки, предоставянето на услуги и тяхната дистрибуция;
- осъзнаването от местната общност на необходимостта от постоянни промени, което намира израз в регионалната, съответно местна идентичност. То осигурява интегриран подход за устойчиво развитие от икономическа, социална и екологична гледна точка и се превръща в допълнителен фактор за привличане на нови инвестиции.
- силно проактивно отношение от страна на регионалните и местни власти, подкрепяно от лидерски умения и наличие на инструменти в областта на конкуренцията и финансирането;
- цялостен, създаден на местно ниво и адаптиран към местната действителност проект, който да съдържа различни аспекти в зависимост от случая: икономическо развитие, образование, социална интеграция, култура, териториално устройство и др.

Препоръки на Комитета на регионите

38. От съществено значение е Европейската комисия да признае, че процесите на реструктуриране в градовете и

регионите са понастоящем постоянно явление, което съпровожда нашия икономически и социален живот.

39. Комитетът настоятелно приканва регионалните и местни власти да разработят за собствените си региони ефективни действия за предвиждане, които да позволят наблюдение на икономическите тенденции, да подпомагат съществуващата икономика и да включат действията им в тази насока в единна регионална, съответно местна стратегия, въз основа на широкообхватни проекти, насочени както към регионите, така и към градовете.

40. Във връзка с това Комитетът на регионите препоръчва изграждането на система за постоянно наблюдение на тези процеси в целия ЕС, което да се извършва от органи, независими от участниците в тях, и в която са включени по географски и отраслов признак предприятия, социални партньори и населението на съответните регионални и местни единици. Тази система следва да включва анализ на социално-икономическите промени на национално, регионално и местно ниво, като отчита селските, периферните и планинските райони и анализира икономическите тенденции на пазара на труда.

41. Комитетът препоръчва публикуването на най-добрите практики, които са се утвърдили в реструктурирането, за да се възползват от тях и други региони и градове в ЕС. Подобни публикации следва да са групирани според категориите на регионите, в които се наблюдават сходни черти на структурните промени (земелски региони, периферни райони, региони с лека или тежка промишленост, минна промишленост текстилна промишленост, градски райони).

42. Европейският съюз и държавите-членки следва да поощряват създаването на партньорства на местно и регионално ниво между административните органи, стопанските субекти и социалните партньори и по този начин да стимулират сътрудничеството за местното развитие в един глобализиращ се свят. Това може значително да улесни предвиждането на процесите на реструктуриране.

43. Призовава Европейската комисия и държавите-членки да обърнат специално внимание на гъвкавостта на механизмите за финансиране на ЕС, и по-специално на Европейския социален фонд, за да се гарантират налични средства, позволяващи да се реагира бързо на възникващи внезапно, непредвидени ситуации. В такива случаи съществува неотложна необходимост от финансиране на инкубатори, дейности за наемане на работа, помощ и консултации при започване на бизнес и конкретно насочено обучение. Възможността лицата, които губят работата си вследствие на реструктуриране, да намерят работа, е най-голяма през първите три месеца и намалява значително впоследствие. Механизмите за прилагане на различните инструменти на ниво ЕС следва да взимат предвид необходимостта от реагиране спрямо тези проблеми. Мерките за бърза реакция на трудностите, които могат да възникнат вследствие на реструктурирането, следва да включват също помощ за покриване на непосредствените социални нужди на засегнатите лица (жилище, здравни услуги, получаване на консултации и др.). Лицата, засегнати от реструктурирането, се нуждаят от социална подкрепа, за да могат да започнат нови дейности и да се адаптират към реструктурирането.

44. Комитетът препоръчва да се извлече полза от граничното положение на един регион или град в процеса на реструктуриране. Призовава за тази цел да бъдат премахнати всички процедурни пречки, които възпрепятстват мобилността на работна ръка и на капитали и затрудняват реструктурирането.

45. Препоръчва Европейската комисия, в рамките на възможностите на структурните фондове на ЕС, да възприеме интегриран подход за финансово подпомагане на процесите на реструктуриране със средства на Общността, което ще позволи решаването не само на икономическите проблеми, но и социалните и обществени трудности при едновременното осъществяване на политиките на Общността.

46. Призовава държавите-членки да отстраняват пречки от правен и друг характер, които затрудняват изграждането на публично-частни партньорства (ПЧП), които могат активно и успешно да подпомогнат процесите на реструктуриране.

47. Призовава Европейската комисия и другите институции, които осигуряват съвместно финансиране на процесите на реструктуриране, да засилят контрола по отношение на целесъобразността на изразходваните финансови средства, особено в областта на така наречените „меки“ проекти, финансирани със средства от ЕСФ.

48. Настоява Европейският съюз да вземе под внимание в настоящите си политики и при изготвянето на нови политики аспектите, свързани с процесите на реструктуриране от момента на предвиждане на структурна промяна до нейното осъществяване.

49. Призовава държавите-членки да предвидят финансови инструменти, съвместими с правото на ЕС, за участниците в процесите на реструктуриране, особено в периферните региони, в които съществува опасност от загуба на културно наследство или на местна, съответно, регионална идентичност, както и там, където секторът на МСП, когато е в процес на реструктуриране, изпитва конкретни затруднения в това отношение.

50. Очаква да бъде консултиран от Комисията, когато насоките на Общността относно държавните помощи за спасяването и реструктурирането на предприятия в затруднено икономическо положение, чийто срок изтича през м. октомври 2009 г., ще трябва да бъдат преразгледани през 2007/2008 г.

51. По-специално препоръчва държавите-членки и всички участници в реструктурирането да гарантират съхраняването на местните традиции и култура, тъй като те могат да изиграят важна роля при настоящи или бъдещи структурни промени.

52. Препоръчва да се използва новата инициатива на Европейската комисия „Региони за икономическа промяна“ и възникващите в рамките на тази инициатива мрежи на градове и региони, с финансовата помощ на Европейския фонд за регионално развитие, за предвиждане на процесите на реструктуриране и разпространяване на най-добрите практики, които са се утвърдили при адаптирането на регионите и градовете към промените, свързани с глобализацията.

53. Препоръчва Комисията да проявява особена бдителност по отношение на прилагането на регионални стимули при операциите по делокализация.

Брюксел, 11 октомври 2007 г.

Председател
на Комитета на регионите
Michel DELEBARRE

Приложение 1

Кратко представяне на примерите за реструктуриране на градове и региони

Това, което първоначално изглеждаше като временна криза на адаптация през 70-те и 80-те години, се оказва на практика повтарящ се елемент на социално-икономическия живот в съвременна Европа. Той възприема формата на постоянно адаптиране на предприятията и тяхната среда към променящите се изисквания на пазара, с други думи постоянен процес на реструктуриране. За целите на изготвеното по искане на Европейската комисия становище относно „Процесите на реструктуриране в регионите и градовете на ЕС“ беше анализирана информация за протичането на този процес, която беше предадена на Комитета, заедно с друга съдържаща се в редица документи информация. Въз основа на тях в становището се излагат заключения и препоръки.

Шотландия (Великобритания) — Пример за успешно утвърждаване на световния пазар

В периода 2002-2006 г. броят на заетите в промишлеността намаля от 276 000 на 227 000 и продукцията за износ спадна на 36 %. Повечето фирми изнесоха производството си в новите държави-членки на ЕС или в Индия и Китай. Актуалният план за икономическо развитие на Шотландия е насочен към гарантиране на продуктивността и конкурентоспособността си на световния пазар. С програмата „Партньорски действия за непрекъсната заетост“ Шотландия разработи инициатива, която предостави възможността на всеки един участник в публичния и частния сектор да предприеме активни мерки за предотвратяване на масови уволнения. Структурните промени представляват силен удар за шотландския пазар на труда, особено за промишлеността. Въпреки това увеличаването на заетостта в сектора на услугите и в деловите среди оказва такова въздействие, че Шотландия отчита най-високите нива на заетост в ЕС и броят на безработните отбелязва най-ниската си стойност от 30 години насам. Шотландските банки разшириха дейността си в чужбина, което засили тяхната конкурентоспособност.

Страната на баските (Испания) — Реструктуриране на един регион и неговите градове

През 80-те години започна спад в трите най-големи дотогава сектора, които са поддържали икономиката: корабостроенето, металургията и тежката промишленост. Баското правителство, работодателите и професионалните организации решиха да реструктурират и модернизират отраслите от промишлеността. Създават се 9 икономически клъстърни, които генерират 45 % от БВП в региона на баските. Те и до днес дават нови импулси на икономиката. 20 години след началото на този процес регионът на баските днес се нарежда на трето място по БВП след региони в държави като Люксембург и Ирландия. Безработицата, която през 1990 г. възлизаше на 25 %, днес е 4,5 %. Инвестираха се много средства в иновационни сектори, като от тях 66 % са частни средства (в Испания те са средно 48 %, докато средната стойност за ЕС е 54 %). Структурните промени доведоха до обновяването на градовете на региона, включително и на столицата Билбао. Важна роля при решаването на този проблем изиграха културата и местната идентичност, тъй като те доведоха до значително одобрение на този процес сред обществеността.

Крит (Гърция) — от земеделие към туристическия сектор

Структурните промени в Крит, които са подпомогани с национални финансови средства и такива на ЕС, се основават върху сътрудничеството между предприятията и научноизследователските центрове (Университетът на Крит, Научноизследователският център в Ираклион). С това се цели преквалифициране на заетите от земеделието към икономически силния сектор на услугите. Тази цел беше постигната частично. Вероятно основната причина за това е, че решенията са били изготвени на високо ниво и са имали вертикален характер. В резултат на това силните центрове станаха още по-силни, докато районите от вътрешността на острова почти не извлякоха полза, което доведе до увеличаване на пропастта между отделните райони, но без повишаване на конкурентоспособността.

Tavira (Португалия)

Реструктурирането се основава на възстановяване, с цел повишаване на туристическата атрактивност и увеличаване на инвестициите в сектора, които да подсилят средствата за съхраняване на историческото и архитектурно наследство и което от своя страна благоприятства туризма и привлича частен капитал. Средствата за това се осигуряват от фондовете PITER, URBCOM, INTERREG и ProAlgarve.

Региони в Австрия

В центъра на реструктурирането стои преобразуването на икономиката, концентрирана само върху един единствен сектор, в такава с диверсифицирана структура на промишлеността, базираща се на проекти за научноизследователска и развойна дейност, както и на туристическия сектор и сектора на бизнес услугите. Този процес се подпомага активно чрез непрестанното увеличаване на възможностите за професионално образование и обучение.

Porto (Португалия)

Необходимостта от наскоро започнатото реструктуриране беше породена от факта, че различни административни органи и предприятия напуснаха града и се преместиха в столицата, от негативното демографско развитие и от спада в традиционната търговия на дребно в резултат на изграждането на хипермаркети. Целта на реструктурирането е съживяване на центъра на града, активизиране на културната дейност и обновяване на сградния фонд. През 2004 г. се предприема инициативата PortoVivo, която цели да привлече частни средства в града. Продължителността на този план за реструктуриране и съживяване е 20 години. За това време се предвижда да бъдат възстановени повече от 5 000 сгради, което от една страна би довело до спасяването на ценно културно-историческо наследство, а от друга — до изграждането на сектор на услугите и свързаното с него създаване на нови работни места.

Liberec (Чешка република)

Преструктурирането, благоприятствано от смяната в политическата система, има за цел да приведе икономиката в съответствие със стандартите на ЕС. Необходимите за това средства идват до голяма степен от държавния бюджет и бюджета на региона, както и от фондове на ЕС. Чрез преструктурирането се подпомагат секторът на МСП и създаването на ПЧП. Основните проблеми се състоят в задлъжнялостта и състоянието на държавните финанси.

Вроцлав (Полша)

През изминалите 17 години градът подобри не само икономическия си живот, а и външния си облик. Голям принос за съживяването на центъра на града и на отделни други негови части имат частните инвеститори. Бяха открити нови хотели и ресторанти. Откритият подход на градската управа, сътрудничеството с градовете-партньори, региона и правителството, както и сътрудничеството между града и околните общини, доведоха до създаването на нови промишлени отрасли около града. Възникна Вроцлавският технологичен парк, а от висшите учебни заведения в града и индустрията бяха подети много инициативи в областта на научноизследователската и развойна дейност. През този период безработицата спадна от 18 % на 6 %. Въпреки това се констатира и негативни последици, като повишаване на цената на живота в града, преди всичко цените на недвижимите имоти, които нараснаха главоломно с около 400 %.
